

[Valdemar Sørensen.]

Byggelov. Inden man i 1858 fik den københavnske Byggelov gjort gældende paa Frederiksberg, endda med en værdifuld Udvidelse med Hensyn til ubebygget Areal ved Beboelsesbygninger, havde man paa det inderste Frederiksberg faaet adskillig skæmmende Bebyggelse, men nu lykkedes det Kommunen, der ved Byggeloven fik Raadighed over Byggeriets Kvalitet, tillige at faa lagt Servitutter paa et bredt Bælte af Byggegrunde, lige fra Aaboulevardens langs H. C. Ørstedesvej, Bülowvej, og fra Gl. Kongevej til Frederiksberg Allé, Servitutter, der fortrinsvis gik ud paa at reservere dette Terræn til Villakvarterer. Herved havde man skabt den første frederiksbergske Byplan, en Forskansning af Villakvarterer tværs over Kommunen, der hindrede det billige Byggeri fra København i at skyde sine Forstadskaserner langt ind paa Frederiksberg.

Tiden gik, og i 1900—1913 finder vi den samme Bestræbelse hos det daværende Kommunestyre. Sporvejsmidlernes Forbedring, Københavns uforholdsmæssige Befolkningsstilvækst havde skabt et Pres, der flyttede mange Tusinde Tilflyttere til Frederiksberg, og under dette Tryk greb Kommunalbestyrelsen igen til de gamle Midler, Servitutpolitikken og Byggereglementerne. Man lagde denne Gang en ny Byplan for det alleryderste Frederiksberg, for alle de tomme Arealer, hvis Bebyggelse endnu ikke er fuldført, Servitutpaalæg, som strækker sig lige fra den nordre helt til den sydlige Del af Kommunen og skiller Bebyggelsen i Arter, passende efter Forholdene, saaledes at man mente hermed at sikre Frederiksberg en saadan Tilgang af Skatteydere, en saadan Sortering af Befolkningen, at man altid kunde have et skattemæssigt tilstrækkeligt Grundlag til at føre Kommunens Eksistens igennem.

Saa længe man kun fulgte dette Formaal, var der ikke noget at sige til en saadan Bestræbelse. Det kan ikke med Rette kaldes Skattelypolitik, at en Kommune ordner sine Bebyggelsesforhold paa en saadan Maade, at den sikrer sig en Befolkning, som kan bære Kommunens Udgifter. Men hele dette Forhold ændrede sig, da i 1909 et politisk Systemskifte fandt Sted paa Frederiksberg. Fra det Øjeblik det nuværende konservative Flertal fik Magten i Kommunen, blev der et andet Indhold i Kommunens Bebyggelsespolitik. Man havde skabt Rammerne for Restriktioner paa Boligvæsenets Omraade ved Servitutpaalæg og ved Paalæg imod Op-

førelse af visse Størrelser af Lejligheder, og Kommunen førte i den heftige Byggeperiode, der indtraadte lige efter Krigen, dette System videre paa en saadan Maade, at man først og fremmest lagde Vægt paa at indrette Byggeriet efter den Tilflytning af Skatteydere, som Tid efter anden gav Frederiksberg Kommune Lejlighed til at sætte Skatten uforholdsmæssigt ned i Forhold til Nabokommunen København.

Det er denne Svingning i Opfattelsen af, hvad en Kommune kan tillade sig med Hensyn til at regulere sine Bebyggelsesforhold ud fra økonomiske Hensigter, der fortrinsvis har skabt den Bitterhed, hvormed man fra Københavns Side stadig har hævdet Nødvendigheden af Frederiksbergs Indlemmelse. Og jeg beklager at maatte sige det, men helt ved Siden af Kendseringerne forekommer det mig at være, naar de frederiksbergske delegerede i Kommissionen prøver paa at forsvare den Byggepolitik, der er ført, med, at Frederiksberg i Virkeligheden i Perioden efter Krigen har skaffet Boliger til sin passende Del af Hovedstadsbefolkningens samlede Tilvækst. Kommissionsbetænkningens Tabel over dette Forhold viser dog ganske klart, at i Aarene 1921—32 opførtes der i København godt 61 000 Lejligheder, men paa Frederiksberg kun 7 500. Allerede dette raa Tal er saaledes for lidt for Frederiksbergs Vedkommende, der mangler et Par Tusinde Lejligheder. Men hertil kommer, at i København var over Halvdelen, for Frederiksberg Kommune kun godt en Fjerdedel saadanne smaa Lejligheder, som den store Del af Befolkningen er henvist til at benytte, hvorimod Frederiksberg er afgjort i Spidsen med Lejligheder fra 3 Værelser og opefter: 73 pCt. af hele Byggeriet, mod 46 pCt. i København.

Det kan maaske alligevel ikke bestrides, at Frederiksberg med Hensyn til Nybyggeriet har bevaret sit hidtidige Forhold mellem smaa og store Lejligheder. Men det staar Sagen slet ikke paa, det kan næppe med Rette hævdes, at dette Forhold skal være det samme nu, hvor Kommunen i saa overmaade Grad er blevet et almindeligt Beboelseskvarter i København. Det afgørende er endelig, hvem der er bygget til. Statistikken i Tabellen viser nok, at det gamle Forhold mellem store og smaa Lejligheder paa Frederiksberg er nogenlunde bevaret, men den siger ikke noget om Lejlighedernes Pris, og hvad dette angaar, kan den Paastand ikke paa nogen Maade afvises, at man sørger for fra Kommunestyrets Side at faa de flest